

**МЕТОДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ ІІІ-ІІІІ КУРСІВ**

В статті 50 Закону України «Про вищу освіту» вказано, що однією з форм організації освітнього процесу є самостійна робота [1]. Зважаючи на наявність варіантів визначення самостійної роботи в педагогічній літературі ми будемо дотримуватися наступної формулювання: самостійна робота – це запланована робота студентів, яка виконується за завданням при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі [2, с. 103].

Для її успішного виконання необхідні:

- 1) планування і контроль з боку викладачів,
- 2) планування обсягу самостійної роботи в навчальних планах спеціальностей профілюючими кафедрами, навчальною частиною, методичними службами навчального закладу.

Залежно від місця і часу проведення самостійної роботи студентів (СРС), характеру керівництва нею з боку викладача і способу контролю за її результатами підрозділяється на наступні види:

- самостійну роботу під час основних аудиторних занять (лекцій, семінарів, лабораторних робіт);
- самостійну роботу під контролем викладача у формі планових консультацій, творчих контактів, заліків та іспитів;
- позааудиторну самостійну роботу при виконанні студентом домашніх завдань навчального і творчого характеру.

Звичайно ж, самостійність перерахованих вище видів робіт досить умовна, і в реальному освітньому процесі ці види перетинаються один з одним.

Структурно СРС можна розділити на дві частини: та, що організована викладачем та самостійна робота, яку студент організовує на свій розсуд, без безпосереднього контролю з боку викладача (підготовка до лекцій, семінарських і практичних занять, заліків, колоквіумів і т.п.). У цьому зв'язку

підкреслимо, що управління СРС – це насамперед, уміння оптимізувати процес поєднання цих двох частин. СРС направлена на розширення і поглиблення знань з даного курсу, а починаючи з III курсу – на засвоєння міжпредметних зв'язків. Самостійна робота у вузі багатофункціональна. Працюючи самостійно, студенти міцно і глибоко засвоюють предметний навчальний матеріал, розвивають навички дослідницької та професійної діяльності, вміння роботи з навчальною і науковою літературою, здатність приймати відповідальні і конструктивні рішення в різних кризових ситуаціях.

Співвідношення часу, що відводиться на аудиторну і самостійну роботу, в усьому світі становить 1:3,5, що визначено педагогічним досвідом та дидактичним потенціалом цього виду навчальної діяльності.

В педагогічній практиці розроблена система принципів, які сприяють формуванню у студентів умінь і навичок самостійної роботи [3, 4, 5]:

1. Принцип єдності навчальної (аудиторної) самостійної (позааудиторної) діяльності студентів. Аудиторні заняття повинні забезпечувати виконання обов'язкового мінімуму самостійної роботи усіма студентами і проводитися під контролем викладача, у якого в ході виконання завдання можна отримати своєчасну консультацію. Для успішності її виконання викладачем розробляються методичні рекомендації та вказівки, алгоритми, що забезпечують успішне виконання завдань і спрямовані на розвиток самостійності студентів.

2. Принцип індивідуалізації та диференціації, що дозволяє максимально враховувати пізнавальні можливості, здібності та інтереси студентів. Реалізація даного принципу передбачає розробку різнорівневих завдань, необхідність використання яких пояснюється тим, що студенти мають різні інтелектуальні здібності. Різнорівневі завдання повинні включати як обов'язкову частину, яка відображатиме вимоги стандарту вищої професійної освіти. Студентам, що успішно встигають з предмету, швидко справляються з завданнями, слід пропонувати індивідуальні завдання підвищеної складності, запропонувати участь у науково-дослідній діяльності, в роботі над проектами, консультуванні.

3. Принцип професійної спрямованості, що сприяє перекладу навчально-пізнавальної діяльності студентів у професійно-педагогічну. Така спрямованість характеризується особистісними якостями викладача, формується і розвивається на основі інтересу до педагогічної діяльності, теоретичних знань, підкріплюється власним педагогічним досвідом.

Одним із шляхів і засобів підвищення професійного інтересу студентів є вирішення педагогічних завдань на високому рівні майстерності, виконання навчально-творчих завдань, підготовка доповідей, написання есе; постановка і вирішення проблемних і ситуативних завдань; робота над соціально-економічними проектами практичної спрямованості.

4. Принцип свідомості і творчої активності студентів. Реалізація цього принципу в організації СРС вимагає від студента усвідомлюваного засвоєння знань, а також прийомів розумової діяльності, способів самостійної роботи у процесі активної пізнавальної діяльності.

5. Принцип посиленої складності завдань для самостійної роботи, обліку часу на їх виконання. Даний принцип вимагає відповідності ступеня складності завдань, завдань, змісту та обсягу самостійно досліджуваного матеріалу рівню інтелектуального розвитку студентів, результатами їх попередньої підготовки.

Слід зазначити, що для ефективного виконання студентами самостійних робіт необхідні планування і контроль з боку викладачів вузу, планування обсягу самостійної роботи в навчальних планах, розробки навчально-методичних посібників, спрямованих на її організацію та допомогу студенту.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту: закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
2. Гурська О. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі / О.Гурська // Витоки педагогічної майстерності. – 2014. – Вип. 13. – С. 103-107.
3. Скуратівська С.Т. Особливості організації самостійної роботи студентів / С.Т. Скуратівська // [Osvina.ua](http://osvita.ua) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/36615/
4. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті: Навч. посіб. / Г.О. Ковальчук. – Вид. 2-ге, доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 298 с.
5. Бойчук Н.І. Самостійна робота студентів в умовах Болонської системи / Н.І. Бойчук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/boychuk-ni-samostiyna-robotastudentiv-v-umovah-bolonskoyi-sistemi/>